

RAMY DZIAŁANIA DLA MIEJSKIEJ POLITYKI ŻYWNOŚCIOWEJ

Niniejsze ramy działania mają charakter dobrowolny. Ich celem jest zapewnienie strategicznych opcji tym miastom, które pragną dążyć do osiągnięcia bardziej zrównoważonych systemów żywnościowych poprzez przyjęcie Paktu na rzecz Miejskiej Polityki Żywnościowej w Mediolanie, zainicjowanego przez Gminę Mediolan z okazji Expo 2015 "Wyżywienie planety, energia dla życia"

Ramy opierają się na bezpośrednich doświadczeniach uczestniczących miast i uwzględniają odpowiednie różnorodne zobowiązania, cele i zadania. Chociaż opcje zostały uporządkowane w klastry tematyczne, powinny być one postrzegane jako punkty wyjścia do osiągnięcia wspólnego celu, jakim są zrównoważone systemy żywnościowe. Większość interwencji (takich jak posiłki w szkołach czy ogrody społeczne) może podlegać jurysdykcji więcej niż jednej miejskiej agencji lub wydziału. Większość interwencji będzie miała wpływ na wiele wymiarów (ekonomiczny, społeczny, zdrowotny i środowiskowy) zrównoważonego rozwoju.

Miasta mogą wybierać, adaptować i grupować opcje w wytyczne w zależności od potrzeb, aby dostosować je do swojej konkretnej sytuacji.

Zalecane działania: zapewnienie środowiska umożliwiającego skuteczne działanie (zarządzanie)

- 1. Ułatwienie współpracy pomiędzy agencjami i wydziałami miasta** oraz dążenie do ujednolicenia polityki i programów, które mają wpływ na system żywnościowy w wielu sektorach i na różnych poziomach administracyjnych, przyjmując i włączając do głównego nurtu podejście oparte na prawach; opcje mogą obejmować poświęcenie stałych pracowników miasta, przegląd zadań i procedur oraz realokację zasobów.
- 2. Zwiększenie udziału zainteresowanych stron** na poziomie miasta poprzez dialog polityczny, a w razie potrzeby, powołanie doradcy ds. polityki żywnościowej i/lub rozwój platformy wielostronnej lub rady ds. żywności, a także poprzez edukację i podnoszenie świadomości.
- 3. Identyfikowanie, mapowanie i ocenianie lokalnych inicjatyw i ruchów obywatelskich** w zakresie żywności w celu przekształcenia najlepszych praktyk w odpowiednie programy i polityki, przy wsparciu lokalnych instytucji badawczych lub akademickich.
- 4. Opracowanie lub zmiana miejskich polityk i planów żywnościowych** oraz zapewnienie przydziału odpowiednich zasobów w ramach administracji miejskiej w zakresie polityki i programów związanych z żywnością; przegląd, harmonizacja i wzmocnienie przepisów miejskich; stworzenie strategicznych możliwości dla bardziej zrównoważonego, zdrowego i sprawiedliwego systemu żywnościowego równoważącego interesy miejskie i wiejskie.

5. **Opracowanie lub poprawa wielosektorowych systemów informacyjnych** na potrzeby rozwoju polityki i odpowiedzialności za nią poprzez zwiększenie dostępności, jakości, ilości, zakresu i odpowiedniego zarządzania danymi oraz ich wymiany w zakresie miejskich systemów żywnościowych, w tym zarówno danych formalnych, jak i danych pochodzących od społeczeństwa obywatelskiego i innych partnerów.
6. **Opracowanie strategii zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi** w celu zwiększenia odporności miejskich systemów żywnościowych, w tym miast najbardziej dotkniętych zmianami klimatu, przedłużającymi się kryzysami i chronicznym brakiem bezpieczeństwa żywnościowego na obszarach miejskich i wiejskich.

Zalecane działania: zrównoważone diety i odżywianie

7. **Promowanie zrównoważonego żywienia** (zdrowego, bezpiecznego, odpowiedniego kulturowo, przyjaznego środowisku i zorientowanego na prawa człowieka) poprzez odpowiednie programy edukacyjne, promocję zdrowia i komunikację, ze szczególnym uwzględnieniem szkół, ośrodków opieki, rynków i mediów.
8. **Zajęcie się chorobami o charakterze niezakaźnym związanymi z niewłaściwym odżywianiem i otyłością**, zwracając w stosownych przypadkach szczególną uwagę na ograniczenie spożycia cukru, soli, tłuszczów trans, mięsa i produktów mlecznych oraz zwiększenie spożycia owoców i warzyw oraz nieprzetworzonej żywności.
9. **Opracowanie wytycznych dotyczących zrównoważonej diety** w celu informowania konsumentów, planistów miejskich (w szczególności w zakresie zamówień publicznych), dostawców usług żywnościowych, sprzedawców detalicznych, producentów i przetwórców, a także opracowanie kampanii promocyjnych i edukacyjnych.
10. **Dostosowanie standardów i przepisów, w celu udostępnienia zrównoważonych diet i bezpiecznej wody pitnej** w obiektach sektora publicznego, takich jak szpitale, ośrodki zdrowia i opieki nad dziećmi, miejsca pracy, uniwersytety, szkoły, usługi żywieniowe i cateringowe, urzędy miejskie i więzienia, a także, w miarę możliwości, w sektorze prywatnym, w detalicznej i hurtowej dystrybucji żywności oraz na rynkach.
11. **Zbadanie instrumentów o charakterze regulacyjnym i wolontaryjnym** w celu promowania zrównoważonego żywienia, z udziałem przedsiębiorstw prywatnych i publicznych, z wykorzystaniem polityki marketingowej, reklamowej i znakowania, a także środków ekonomicznych zachęt lub środków zniechęcających; usprawnienie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu żywności i napojów bezalkoholowych dla dzieci zgodnie z zaleceniami WHO.
12. **Zachęcanie do wspólnego działania sektorów zdrowia i żywności** w celu wdrożenia zintegrowanych strategii skoncentrowanych na ludziach na rzecz zdrowego stylu życia i włączenia społecznego.

13. **Inwestowanie i zaangażowanie w osiągnięcie powszechnego dostępu do bezpiecznej wody pitnej i odpowiednich warunków sanitarnych z udziałem społeczeństwa obywatelskiego i różnych partnerstw, stosownie do potrzeb.**

Zalecane działania: sprawiedliwość społeczna i ekonomiczna

14. **Wykorzystanie transferów pieniężnych i żywnościowych** oraz innych form systemów ochrony socjalnej (banki żywności, kuchnie), w celu zapewnienia słabszym grupom społecznym dostępu do zdrowej żywności, przy uwzględnieniu ich specyficznych wierzeń, kultury, tradycji, nawyków żywieniowych i preferencji, jako elementów godności ludzkiej i w celu uniknięcia dalszej marginalizacji.
15. **Przeorientowanie programów żywienia w szkołach i innych instytucjach** na dostarczanie żywności, która jest zdrowa, pochodząca z lokalnych i regionalnych źródeł, sezonowa i produkowana w sposób zrównoważony.
16. **Promowanie godnego zatrudnienia dla wszystkich**, w tym uczciwych stosunków gospodarczych, sprawiedliwych płac i lepszych warunki pracy w sektorze żywności i rolnictwa, z pełnym uwzględnieniem kobiet.
17. **Zachęcanie i wspieranie działań w zakresie gospodarki społecznej i solidarnej**, zwracając szczególną uwagę na działania związane z żywnością, które wspierają zrównoważone źródła utrzymania dla zmarginalizowanych społeczności na różnych poziomach łańcucha żywnościowego i ułatwiają dostęp do bezpiecznej i zdrowej żywności na obszarach miejskich i wiejskich.
18. **Promowanie sieci i wspieranie działań oddolnych** (takich jak ogrody społeczne, kuchnie), które tworzą integrację społeczną i zapewniają żywność osobom z marginesu społecznego.
19. **Promowanie edukacji zaangażowanej, szkoleń i badań** jako kluczowych elementów wzmacniania lokalnych działań na rzecz zwiększenia sprawiedliwości społecznej i gospodarczej, promowania podejścia opartego na prawach, łagodzenia ubóstwa i ułatwienia dostępu do odpowiedniej i pełnowartościowej żywności.

Zalecane działania: produkcja żywności

20. **Promowanie i wzmacnianie miejskiej i podmiejskiej produkcji oraz przetwarzania żywności** w oparciu o zrównoważone podejścia oraz włączanie rolnictwa miejskiego i podmiejskiego do planów odporności miasta.
21. **Dążenie do spójności między miastem a pobliską wiejską produkcją, przetwarzaniem i dystrybucją żywności**, poprzez koncentrację na drobnych producentach i rolnikach rodzinnych, zwracając szczególną uwagę na wzmocnienie pozycji kobiet i młodzieży.

22. **Zastosowanie podejścia ekosystemowego w celu ukierunkowania holistycznego i zintegrowanego planowania i zarządzania użytkowaniem gruntów** we współpracy z władzami miejskimi i wiejskimi oraz innymi podmiotami zarządzającymi zasobami naturalnymi poprzez połączenie cech krajobrazu, na przykład ze strategiami minimalizującymi ryzyko, w celu zwiększenia potencjału produkcji agroekologicznej, zachowania bioróżnorodności i gruntów rolnych, dostosowania do zmian klimatu, turystyki, wypoczynku i innych usług ekosystemowych.
23. **Ochrona i umożliwienie bezpiecznego dostępu i własności gruntów do zrównoważonej produkcji żywności na obszarach miejskich i podmiejskich**, w tym gruntów dla ogrodników społecznych i drobnych producentów rolnych, np. poprzez banki ziemi lub wspólnotowe fundusze powiernicze; zapewnienie dostępu do gruntów komunalnych dla lokalnej produkcji rolnej oraz promowanie integracji z planami i programami zagospodarowania przestrzennego i rozwoju miasta.
24. **Pomoc w świadczeniu usług dla producentów żywności w miastach i wokół nich**, w tym szkolenia techniczne i pomoc finansową (kredyty, technologia, bezpieczeństwo żywności, dostęp do rynku itp.) w celu stworzenia wielopokoleniowego i ekonomicznie opłacalnego systemu żywnościowego opartego na rozwiązaniach tj. kompost z odpadów spożywczych, szara woda wykorzystywana przez konsumentów, energia z odpadów itp. przy jednoczesnym zapewnieniu, że nie będą one konkurować z konsumpcją ludzką.
25. **Wspieranie krótkich łańcuchów żywnościowych, organizacji producentów, sieci i platform typu "producent-konsument" oraz innych systemów rynkowych**, które integrują społeczną i gospodarczą infrastrukturę miejskiego systemu żywnościowego, która łączy obszary miejskie i wiejskie. Może to obejmować prowadzone przez społeczeństwo obywatelskie inicjatywy gospodarki społecznej i solidarnej oraz alternatywne systemy rynkowe.
26. **Poprawa zarządzania wodą (odpadami) i jej ponownego wykorzystania w rolnictwie i produkcji żywności** poprzez politykę i programy wykorzystujące podejścia partycypacyjne.

Zalecane działania: dostawa i dystrybucja żywności

27. **Ocena strumieni żywności przyptywających do i przez miasta** w celu zapewnienia fizycznego dostępu do świeżej, przystępnej cenowo żywności w dzielnicach o niskich dochodach lub dzielnicach o słabo rozwiniętej infrastrukturze, przy jednoczesnym uwzględnieniu zrównoważonego planowania transportu i logistyki w celu zmniejszenia emisji dwutlenku węgla za pomocą alternatywnych paliw lub środków transportu.
28. **Wspieranie ulepszonych technologii i infrastruktury w zakresie przechowywania, przetwarzania, transportu i dystrybucji żywności**, łączących obszary podmiejskie i wiejskie, aby zapewnić sezonową konsumpcję żywności i zapewnić mieszkańcom bezpieczeństwo żywnościowe, jak również ograniczyć utratę składników odżywczych i marnowanie żywności, z naciskiem na

zróżnicowane małe i średnie przedsiębiorstwa spożywcze, które mogą zapewnić godne i stabilne zatrudnienie.

29. **Ocena, przegląd i/lub wzmocnienie systemów kontroli żywności** poprzez wdrożenie lokalnego ustawodawstwa dotyczącego bezpieczeństwa żywności i przepisów, które (1) zapewnią, że producenci i dostawcy żywności w całym łańcuchu żywnościowym działają odpowiedzialnie; (2) wyeliminują bariery w dostępie do rynku dla rolników rodzinnych i drobnych producentów; oraz (3) połączą bezpieczeństwo żywności, zdrowie i wymiar środowiskowy.
30. **Dokonanie przeglądu polityki zamówień publicznych i handlu** mających na celu ułatwienie dostaw żywności z krótkich łańcuchów łączących miasta, w celu zapewnienia dostaw zdrowej żywności, przy jednoczesnym ułatwieniu dostępu do miejsc pracy, uczciwych warunków produkcji i zrównoważonej produkcji dla osób w najtrudniejszej sytuacji, wykorzystując potencjał zamówień publicznych do pomocy w realizacji prawa do żywności dla wszystkich.
31. **Zapewnienie wsparcia politycznego i programowego** dla miejskich rynków publicznych, w tym rynków rolnych, nieformalnych rynków, rynków detalicznych i hurtowych, restauracji i innych dystrybutorów żywności, uwzględniając różne podejścia miast pracujących z prywatnymi i publicznymi elementami systemów rynkowych.
32. **Udoskonalenie i rozszerzenie wsparcia dla infrastruktury związanej z systemami rynkowymi**, które łączą miejskich nabywców z miejskimi, podmiejskimi i wiejskimi sprzedawcami, przy jednoczesnym budowaniu spójności społecznej i zaufania, wspieraniu wymiany kulturowej i zapewnieniu zrównoważonego źródła utrzymania, zwłaszcza dla kobiet i młodych przedsiębiorców.
33. **Uznanie wkładu sektora pozaformalnego w miejskie systemy żywnościowe** (w zakresie dostaw żywności, tworzenia miejsc pracy, promowania lokalnej diety i zarządzania środowiskiem) oraz zapewnienie odpowiedniego wsparcia i szkolenia w takich dziedzinach jak bezpieczeństwo żywności, zrównoważona dieta, zapobieganie powstawaniu odpadów i zarządzanie nimi.

Zalecane działania: odpady spożywcze

34. **Zebranie podmiotów systemu żywnościowego w celu oceny i monitorowania strat żywności i redukcji odpadów** na wszystkich etapach łańcucha dostaw żywności w regionie miejskim (w tym produkcji, przetwarzania, pakowania, bezpiecznego przygotowywania żywności, ponownego użycia i recyklingu) oraz zapewnienie holistycznego planowania i projektowania, przejrzystości, odpowiedzialności i integracji polityki.
35. **Zwiększenie świadomości na temat utraty i marnowania żywności** poprzez ukierunkowane wydarzenia i kampanie; zidentyfikowanie punktów centralnych takich jak instytucje edukacyjne, rynki społecznościowe, sklepy i inne inicjatywy solidarnościowe lub związane z gospodarką cyrkularną.
36. **Współpraca z sektorem prywatnym oraz organizacjami badawczymi, edukacyjnymi i społecznymi** w celu opracowania i weryfikacji, w zależności od

potrzeb, miejskich polityk i przepisów (np. procesów, standardów kosmetycznych i klasyfikacji, dat ważności itp.) w celu zapobiegania marnotrawstwu lub bezpiecznego odzyskiwania żywności i opakowań przy zastosowaniu hierarchii "wykorzystanie żywności - nie marnowanie".

37. **Oszczędzanie żywności poprzez ułatwienie odzyskiwania i redystrybucji** do spożycia przez ludzi, bezpiecznej i wysokowartościowej żywności, w stosownych przypadkach, zagrożonej utratą, wyrzuceniem lub zmarnowaniem na etapie produkcji, handlu detalicznego, gastronomii, handlu hurtowego i hotelarstwa.